

2008

memòria anual

arxiu municipal de Constantí

Aquesta s'ha enllestit el 28 d'abril de 2009. Recull totes les activitats, tasques i projectes que ha portat a terme o en les quals ha participat l'Arxiu Municipal de Constantí.

Textos: Josep Estivill (tècnic superior d'arxius)

Foto coberta: "Prestatgeries de l'Arxiu Administratiu" (2008)

Índex

1. INFRAESTRUCTURES
2. INGRESSOS DE DOCUMENTACIÓ
3. INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ
4. GESTIÓ DOCUMENTAL
5. REGLAMENT DE L'ARXIU MUNICIPAL
6. BIBLIOGRAFIA
7. LES DIGITALITZACIONS
8. DIFUSIÓ

1. Infraestructures

L'Arxiu Administratiu

Durant el 2008 s'han remodelat completament els dipòsits de l'Arxiu. Des de feia anys existien dos dipòsits, denominats "arxiu de la secretaria" i "arxiu de serveis tècnics", que es trobaven en un estat una mica precari. Havien acumulat un munt d'objectes impropis (fustes, ferros, vidres, plàstics, etc.) i tenien alguns prestatges malmeses per la humitat i els abonyegaments i, a més a més, la seva disposició no permetia aprofitar prou bé l'espai. Amb la voluntat de resoldre definitivament aquest problema, al mes de febrer es retiren les prestatgeries velles de l'arxiu administratiu i se substitueixen per unes altres de mòbils que tenen un mecanisme mòbil que permet compactar-les i, d'aquesta manera, s'ha doblat l'espai útil anterior. S'ha aprofitat el canvi per netejar a fons la sala, pintar les parets i renovar la instal·lació elèctrica. La coberta d'aquesta memòria porta com a il·lustració una foto d'aquests compactes.

L'augment considerable dels metres de prestatgeria d'aquest dipòsit soluciona indirectament el problema de l'altre dipòsit que Patia un patia de sobreocupació. Des de feia anys, les golfes de la Casa Consistorial conservaven la documentació de l'oficina de Serveis Tècnics però també hi havia un munt de butlletins, llibres i revistes varis que no hi tenien res a veure i, com no podia ser d'altra manera, més fustes, ferros, rajoles, vidres, plàstics, draps, etc.

Per alleugerir el problema de la sobreocupació, al mes de març es transfereixen 300 capses a l'Arxiu Històric però amb això no n'hi ha prou i a l'abril es desmantella la sala i es porta tota la documentació a l'Arxiu Administratiu. La sala s'arregla i ara es destina a oficina de Comptabilitat.

L'ocupació dels dipòsits

Amb les reformes operades al 2008, el sistema arxivístic de l'Ajuntament comprèn actualment un dipòsit per a la documentació històrica a

Arxiu Administratiu

Sala parcialment buida abans d'instal·lar la primera fase de les prestatgeries mòbils compactes (febrer 2008).

L'edifici de la Biblioteca Pública i un altre per a la documentació administrativa a la Casa Consistorial.

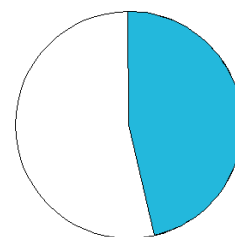
L'Arxiu Històric, que compta amb unes instal·lacions de bona qualitat, presenta una ocupació aproximada del 50%, mentre que l'Administratiu està pràcticament ple, ja que només resta l'1% de l'espai lliure.

Arxiu Històric. Ocupació de les prestatgeries

OFICINA	CRONOLOGIA	METRES	PERCENT.
Ajuntament	1652-2003	172	38,2%
Fons aliens	S. XX	006	01,3%
Biblioteca auxiliar	S. XIX-XX	015	03,3%
Gestió interna de l'Arxiu	2002-2008	005	01,1%
Dipòsit de revistes de la Biblioteca Municipal	S. XX	013	02,9%
Total ocupat		211	46,8%
Prestatgeries buides		239	53,1 %
Total arxiu històric		450	100 %

Arxiu Històric

Lliure 53%

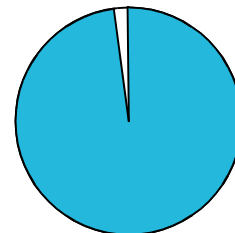
Ocupat 47%

Arxiu Administratiu. Ocupació de les prestatgeries

OFICINA	CRONOLOGIA	METRES	PERCENT.
Comptabilitat	1997-2007	057	12,7%
Registre	1996-2008	054	12,2%
Recursos Humans	1990-2003	007	01,6%
Estadística	1974-2003	100	02,2%
Secretaria	1971-2008	054	12,2%
Serveis Tècnics	1996-2008	172	38,7%
Jutjat de Pau	1838-1962	023	05,2%
Material d'oficina		044	09,8%
Documentació sense classificar		023	05,2%
Total ocupat		445	98,9%
Prestatgeries buides		005	01,1%
Total arxiu administratiu		450	100%

Arxiu administratiu

Lliure 1%

Ocupat 99%

De cara al futur, està previst reformar la part de l'Ajuntament que dóna al carrer del Castell i és possible que es porti a terme una ampliació del dipòsit de la documentació administrativa, el que permetria absorbir la documentació que les oficines generen cada any.

2. Ingressos de documentació

Nova donació del Dr. Aleu

A començaments del 2007 va ingressar el fons personal del popular Dr. Aleu, consistent en uns 150 originals dels treballs de recerca i divulgació dels temes preferits per l'autor i alguns dibuixos i fotografies. Recordem que Miquel Aleu neix a Constantí el 7 de juny de 1910 però tot i marxar del poble amb 10 anys en conserva un profund record ple de detalls i anècdotes. Després, la seva vida inquieta el porta a estudiar medicina, desenvolupar la feina de metge durant dècades i a ocupar diversos càrrecs polítics o culturals d'una certa importància, com una regidoria a l'Ajuntament de Tarragona o la presidència de la Reial Societat Arqueològica Tarraconense.

A banda, el doctor Aleu demostra una enorme curiositat quan investiga tota mena d'aspectes lligats a la història local, el costumari popular, l'onomàstica, el patrimoni arqueològic i monumental, la sàtira política, etc. També participa en diferents mitjans de comunicació escrits i audiovisuals.

Bona part de les recerques les divulga en una vasta col·lecció de llibrets, alguns publicats als "Estudis de Constantí", però la gran majoria encara inèdits.

Al desembre del 2008 el Dr. Aleu fa una segona donació a l'Ajuntament amb els treballs escrits en aquests darrers dos anys, que són vora dos mil pàgines més.

El llistat

Aquesta segona donació consta de 15 volums. A tall de curiositat de la cura amb què el Dr. Aleu elabora els llibrets podem explicar que va reciclar unes capsas de gelats i posant-els-hi uns llaçets les va convertir quasi en lligalls. Així és com van arribar al nostre l'arxiu.

Els nous llibrets, com els anteriors, es dediquen a les temàtiques habituals en l'autor: onomàstica, memorialística, patrimoni històric, etc., amb una especial preferència per l'àmbit de Constantí i del Camp de

Fons Dr. Aleu

Les capsas de gelat reaprofitades per instal·lar-hi els llibrets.

Tarragona. Aquí hi ha una relació dels títols de les obres ingressades i un breu resum del contingut:

“Antics camins de Tarragona”

(2003, desembre)

Treball de divulgació sobre els camins antics que hi havia pels voltants de Tarragona: el camí cap a l'Oliva, del Portal Negre, de l'Àngel, Vell de Montblanc, de la Creu dels Morts, dels Set Lladoners; els camins a Constantí; el camí del Mas de Garrot, del Mas dels Cups, del Mas de Morató; els camins de la Budallera; el camí del Llorito i molts altres.

“Les preguntes del meu nét”

(2006)

Recull d'articles originats per preguntes del nét de l'autor i que sovint tracten sobre les seves vivències i opinions dels anys de la República i la Guerra Civil. És una nova edició ampliada amb nous articles del llibre titulat "Les preguntes del meu nét" de setembre de 2004.

“Rius i riuades a casa nostra”

(2007, maig)

Recull de rodolins relacionats amb el riu Francolí: les riuades, els desperfectes que ocasionen, la canalització del curs del riu, etc.

“Iconocràcia”

(2007, novembre)

Repàs als elements iconogràfics de les processons de la Setmana Santa, en particular dels armats i dels enterraments. Escrit en rodolins.

“Coses viscudes”

(2007, novembre)

Aplec de rodolins de temàtica diversa: els llums de ganxo, les agulles (d'estendre la roba, de fer mitja, els imperdibles, etc.), els estris per cosir, els pantalons, els mocadors (de butxaca, de cap, d'abric, etc.), els molls, etc.

Fons Dr. Aleu

Dibuix del Mas de Cases a La Pineda, dins "Antics camins de Tarragona", 2003, pàg. 79.

“Més renoms”

(2008, març)

Recull de renoms coneguts per l'autor al llarg de la seva vida: institut, facultat de medicina, Constantí, etc. Segona edició del de l'obra "Renoms" escrita per l'autor uns anys abans.

“La ceba dels catalans”

(2008, abril)

Aplec de rodolins sobre temes lligats, d'alguna manera, al tarannà dels catalans: la ceba, la Mare de Déu de Montserrat, el ruc català, la Queta, les dentadures, etc.

“Quines burrades”

(2008, abril)

Recull de rodolins inspirats per anècdotes o vivències de l'autor o la lectura d'articles de la premsa local referits als burros, els rucs i els ases.

“El Pont de les Caixes”

(2008, abril)

Treball de divulgació sobre el Pont de les Caixes i la seva connexió amb els aqüeductes romans de Tarragona.

“Anant-i-venint de l'Hospital de Sant Pau”

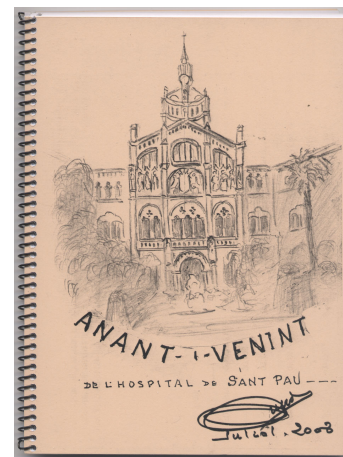
(2008, juliol)

Explicació planera i de vegades irònica -sovint en forma de rodolí- de la malaltia soferta pel doctor Aleu -un càncer de pell- i del seu tractament a l'Hospital de Sant Pau de Barcelona.

“Tot tant tètric”

(2008, setembre)

Recull de vivències i d'opinions de l'autor sobre els esdeveniments de la Guerra Civil; en particular, destaca el relat de la mort dels metges Vives i Battestini i del Sec de la Matinada.

Fons Dr. Aleu

Coberta del llibre “Anant-i-venint de l'Hospital de Sant Pau” (2008)

“A les acaballes”

(2008, octubre)

Aplec de rodolins sobre la mort, els enterraments i les esqueles d'alguns parents de l'autor ja traspassats.

“Extravagàncies”

(2008, octubre)

Aplec de rodolins sobre la mort, els enterraments i les esqueles d'alguns parents de l'autor ja traspassats.

“Les manetes de l'avi Miquel (I)”

(c. 2007-2008)

Recull d'articles sobre les habilitats manuals de l'autor a l'hora de fabricar artesanalment tota mena de mobles domèstics: rellotges de paret, taules, prestatgeries, llums de peu, etc.

“Les manetes de l'avi Miquel (II)”

(c. 2007-2008)

Recull de vivències de l'autor sobre les habilitats manuals a l'hora de fabricar mobles en una finca dels Pallaresos: pilons, cadires, cisterna, ermita, barraca, pèrgola, etc.

“La meva pedregada”

(sense data)

Aplec de rodolins irònics sobre el patiment d'un còlic hepàtic per part de l'autor.

3. Instruments de descripció

Catalogació de la documentació de la secretaria

Durant el 2008 comença a catalogar-se la documentació de l'oficina de la secretaria, expedient a expedient. Fins al moment hi havia expedients tramitats als anys setanta que no estaven prou ben catalogats: o bé no se'n coneixia la localització exacta o estaven registrats en unes fitxes de paper incòmodes d'utilitzar. Eren expedients que rarament s'utilitzaven però quan convenia costaven de trobar. La intervenció practicada ha comportat els següents aspectes:

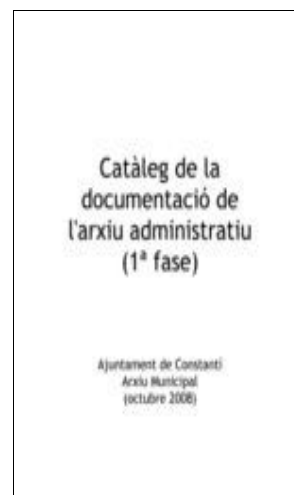
- 1) Descripció normalitzada de cada expedient.
- 2) Renovació, si convé, de la capsa i la carpeta.
- 3) Restitució dels documents solts als expedients dels quals formen part.
- 4) Identificació de cada expedient amb una signatura topogràfica.
- 5) Confecció d'un catàleg.

El resultat d'aquesta actuació és un catàleg de 117 pàgines que conté la descripció de les primeres mil unitats documentals que corresponen a uns 25 metres de prestatgeria. Això representa més o menys la meitat del total. A més, aquesta descripció ha permès desenvolupar el quadre de classificació de l'Ajuntament.

Es preveu continuar amb una segona fase durant el 2009 fins a enllestir tota la documentació de la secretaria i després seguir amb la resta d'oficines i equipaments de l'Ajuntament. Per a la confecció d'aquest inventari es va rebre una subvenció per part de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental de la Generalitat per valor de 5.000 euros.

Catàleg del Fons del Dr. Aleu

Aquest any també es va catalogar el fons del Dr. Aleu que (amb l'afegit de la segona donació) està constituït per 165 llibretes o plec de fulles

Instruments de descripció
Coberta del Catàleg de la documentació de l'Arxiu Administratiu (2008).

(i 3 fotografies) que abasten un àmbit temàtic força divers: història local, costumari popular, sàtira política, etc. La cronologia està compresa entre els anys 1990 i 2008.

Les unitats documentals s'han classificat d'acord amb el contingut temàtic:

1. Producció intel·lectual

1.1 Divulgació històrica: obres de recerca i divulgació sobre aspectes històrics, normalment de Constantí o municipis de l'entorn, com ara el Castell o els molins de de Constantí, les riuades del Francolí, els monestirs cistercencs i altres episodis.

1.2 Sàtira política i social: solen ser petits articles amb comentaris irònics al voltant de les notícies de l'actualitat i curiositats que publiquen els diaris d'àmbit tarragoní. Alguns dels volums s'agrupen en sèries més àmplies (“Coses dels ganxets”, “Ximpleries dels tarragonins”, etc.).

1.3 Costumari popular i religió: reculls de vivències i anècdotes sobre la vida quotidiana tradicional: oficis desapareguts, renoms, festivitats, etc.

1.4 Cartes al Director: aplega el recull de les desenes de col·laboracions de l'autor en la premsa tarragonina.

1.5 Arquitectura i urbanisme: obres que tracten sobre les edificacions o elements del paisatge urbanístic (fonts, portalades, places, ponts, etc.).

1.6 Vivències i record personals: vivències de personals i familiars de l'autor.

2. Col·leccions factícies

2.1 Fotografies: algunes fotografies d'actes socials en les quals ha participat l'autor.

2.2 Índexos: els índexos originals que acompanyaven la documentació quan va ingressar a l'arxiu.

El catàleg resultant, enllestit al mes de març de 2009, té 60 pàgines, de les quals 10 corresponen a la introducció i la resta la descripció de les unitats documentals.

Per a la confecció d'aquest catàleg s'han seguit als criteris tècnics de la *Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC)*. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius / Associació d'Arxivers de Catalunya, 2007.

4. La Gestió Documental

Durant el 2008 ha continuat, malgrat tot, la implantació d'un Sistema de Gestió Documental, tal i com es prescriu en diverses disposicions, com la Llei d'Arxius i Documents del 2001. En concret, s'han aprovat un parell de textos de base, com el Reglament Intern del Registre General i el Reglament de l'Arxiu Municipal. El primer, marca el funcionament que del Registre i obre les portes a la creació dels registres auxiliars. Pel que respecta el Reglament de l'Arxiu Municipal s'explica àmpliament en un altre apartat.

També s'han començat a normalitzar els procediments de les transferències i el préstec intern. De totes maneres, la intervenció més remarcable és la normalització de la documentació de la Policia Local.

A partir del mes de novembre s'elabora un repertori de les sèries documentals que habitualment empra l'oficina de la policia. El model segueix l'esquema de les Taules d'Avaluació Documental, que es publiquen al DOGC. S'indiquen, entre d'altres, la denominació de la sèrie, la funció que compleix el tràmit, els documents que conformen l'expedient, el calendari de conservació, el nivell d'accés a la documentació, d'acord amb la protecció de les dades personals, i un codi de gestió.

El resultat provisional és un treball titulat "Avaluació de les sèries documentals" on es desglossen les 42 sèries documentals amb què treballa el personal de la policia.

De manera paral·lela, s'ha adaptat la documentació de la gestió interna del l'Arxiu Municipal s'adapta al Sistema de Gestió Documental. Això vol dir que totes les sèries es normalitzen d'acord amb el Quadre de Classificació; els expedients s'han reglat (en la mesura del possible) i se'ls aplica un codi de gestió. La disposició dels documents i carpetes en suport electrònic recull l'estructura de l'expedient en paper i reproduceix també l'estructura del Quadre. El resultat ha estat força positiu i ha permès agilitzar la recuperació dels expedients i la documentació, en particular per als fitxers de la intranet.

Per al 2009 queda pendent enllestir definitivament la normalització de la documentació de la Policia i fer el mateix amb altres oficines.

Avaluació de sèries documentals
Policia Municipal de Constantí

Arxiu Municipal de Constantí

Gestió Documental

Coberta de l'estudi "Avaluació de sèries documentals. Policia Municipal de Constantí"(2008).

5. El reglament de l'arxiu

S'aprova el reglament

El 2007 es va posar en marxa el projecte d'implantació d'un Sistema de Gestió Documental en el qual s'establia la conveniència d'aprovar a una sèrie de textos normatius el més important dels quals era un reglament de funcionament del Servei d'Arxiu. Doncs bé, el Ple de l'Ajuntament va aprovar en sessió del 13 de maig de 2008 el Reglament de l'Arxiu Municipal, un document que atorga veritable carta de naturalesa al servei d'arxiu i estableix per als propers anys un full de ruta de cara a la normalització de la producció i la circulació de la documentació a l'Ajuntament.

El text complet es va publicar al BOPT (núm. 118, 21-5-2008) i, posteriorment, de cara a la seva difusió pública es va penjar al web de l'arxiu.

El reglament estableix concretament les funcions de l'arxiu i les de l'arxiver, defineix i explica el procediment per posar en marxa la gestió de la documentació administrativa, estableix unes normes genèriques per a l'accés a la documentació, tant per part dels treballadors com dels ciutadans en general i, en darrer lloc, encara que no menys important, incideix en la importància de les tasques de protecció i difusió del patrimoni documental al municipi

Les funcions genèriques de l'Arxiu

L'Arxiu Municipal queda definit en el Reglament com un servei públic de caràcter administratiu especialitzat en la gestió i el tractament de la documentació, en la seva custòdia i en la seva divulgació. L'àmbit d'actuació directe abasta el conjunt de documents generats, rebuts o reunits per:

1. L'Alcaldia, les regidories i els diferents òrgans, serveis i dependències municipals.

2. Les persones físiques al servei de l'Ajuntament en l'exercici de les seves funcions.
3. Les persones jurídiques que depenen de l'Ajuntament i aquelles altres en el capital social de les quals participa majoritàriament l'Ajuntament.
4. Les persones físiques o jurídiques gestores de serveis municipals amb tot allò que es relacioni amb la gestió dels esmentats serveis.
5. Les persones físiques o jurídiques que, malgrat no tenir vinculació amb la gestió dels serveis municipals, facin cessió expressa dels seus fons documentals.
6. L'Ajuntament, mitjançant llegat històric o adquisició a tercers.

La gestió dels documents administratius

Les competències de l'arxiu en relació a la gestió de la documentació administrativa comportaran les següents taques:

1. Analitzar i identificar la documentació administrativa.
2. Establir normes reguladores de classificació, ordenació i tractament de la documentació durant la seva gestió administrativa en els diferents òrgans auxiliars i departaments de l'Administració municipal, i controlar-ne l'aplicació.
3. Establir criteris i normatives per a la transferència i l'ingrés de documentació a l'Arxiu municipal.
4. Realitzar les propostes de conservació i d'eliminació de documentació d'acord amb el marc legal i normatiu existent.
5. Marcar directrius per a la correcta ubicació física dels documents i establir les condicions idònies que han de reunir els locals del dipòsit i les instal·lacions necessàries per a la seva utilització i seguretat.
6. Contribuir a una millor eficàcia i un millor funcionament de l'Administració municipal mitjançant l'elaboració d'inventaris, catàlegs, índexs, repertoris i d'altres instruments de descripció documental necessaris per tal de facilitar d'una manera ràpida i pertinent la documentació necessària per a la resolució d'un tràmit administratiu.

L'accés a la documentació

L'arxiver regularà l'accés a la documentació i amb aquesta finalitat s'encarregarà de les següents tasques:

1. Establir les condicions del préstec de documents per a la consulta a les diferents dependències de l'Ajuntament i mantenir un registre de tots els documents prestats.
2. Posar a disposició pública inventaris, catàlegs, índexs, repertoris i d'altres instruments de descripció documental que facilitin l'accés dels usuaris a la documentació.
3. Garantir l'accés i la consulta de la documentació a tots els investigadors, els estudiosos i els ciutadans en general, d'acord

amb el marc legal i normatiu existent i mantenir un relació d'investigadors i confeccionar les estadístiques d'investigadors i d'usuaris

La protecció i difusió del patrimoni documental

Les responsabilitat de l'arxiver en relació al patrimoni documental de Constantí són les següents:

1. Promoure la difusió del patrimoni documental municipal mitjançant exposicions, publicacions, conferències, serveis pedagògics i en general totes aquelles activitats encaminades a mostrar i a divulgar el llegat documental custodiat i que forma part del patrimoni històric.
2. Fomentar la protecció del patrimoni documental del municipi mitjançant propostes d'adquisició, de donació o de dipòsit, en el cas que sigui possible.
3. Vetllar contra l'espoli del patrimoni documental municipal, entenent com a tal qualsevol acció o omissió que posi en perill de deterioració, de pèrdua o de destrucció de tots o d'alguns dels valors dels béns que integren el patrimoni documental en el seu àmbit local.

6. Bibliografia

Bibliografia sobre l'arxiu

Josep Estivill: “La laboriosa (de)construcció de l'Arxiu Municipal de Constantí”. *Arxiu Històric de Tarragona. Butlletí informatiu*, núm. 11, juliol 2008, pp. 12-14.

Aquest article, escrit al 2007, explica la creació de l'arxiu i les principals línies d'actuació durant els primers anys de funcionament.

Fina Solà Gasset: “La difusió als webs municipals catalans: de les tramitacions als fons documentals digitalitzats”. *Lligall. Revista catalana d'Arxivística*, núm. 27, 2007, pp. 173-194.

Anàlisi dels webs d'arxius municipals en el qual s'esmenta el de Constantí com un dels rellevants en l'àmbit català. Aquest treball es va publicar el 2007 però no s'ha difós fins al 2008.

Pla de digitalització de la cultura a Catalunya. Informe diagnòstic. Jornada sobre la Digitalització de la cultura. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació i la Secretaria General de Telecomunicacions i Societat de la Informació, 2008.

Estat de la qüestió dels diversos projectes culturals de digitalització a Catalunya, en el qual s'esmenta la tasca del nostre arxiu.

Bibliografia amb fons de l'arxiu

Imatges 1936-1939. La Guerra Civil a les comarques tarragonines. El Punt, Tarragona 2008.

Inclou diverses reproduccions de documents dels anys de la Guerra Civil que procedeixen del Fons de l'Ajuntament de Constantí.

Ricard Escarré: *Doctor Aleu. Obra i memòries.* Ajuntament de Constantí, Tarragona 2008.

Biografia del doctor Aleu elaborada a partir d'entrevistes orals i dels documents de l'arxiu particular que el popular metge constantinenc va donar a l'Ajuntament de Constantí. Com z il·lustracions també s'ahn inclós d'altres fons documentals del nostre arxiu.

Andreu Nin i els seus temps. Díptic de les jornades organitzades per la Fundació Andreu Nin. Barcelona 2008.

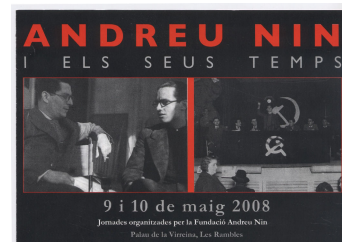
El díptic de les jornades sobre Andreu Nin que van celebrar-se el maig del 2008 al Palau de la Virreina a Barcelona conté la reproducció d'una carta escrita al 1936 per milicians de Constantí de la columna Joaquim Maurin i que procedeix de l'Arxiu Municipal de Constantí.

Cifuentes Perea, José Luis: "Constantí 1895-1898. Cuatro años de quintas". *Estudis de Constantí*, 24. Ajuntament de Constantí i Centre d'Estudis de Constantí, 2008, pp. 21-65.

Extens estudi sobre els joves de Constantí que van ser cridats als servei militar durant els anys de la darrera Guerra de Cuba. Bona part de la documentació procedeix dels expedients de les Quintes de l'Arxiu Municipal.

Estivill, Josep: "Les cases per als mestres de Constantí de 1936". *Estudis de Constantí*, 24. Ajuntament de Constantí i Centre d'Estudis de Constantí, 2008, pp. 67- 78.

Article sobre el projecte de construcció al 1936 d'unes cases per als mestres de Constantí que no va portar-se a terme a causa de la Guerra Civil. Algunes de les informacions procedeixen de la documentació de l'Arxiu Municipal de Constantí, encara que l'expedient principal de les obres es conserva a l'Arxiu Històric de la Diputació de Tarragona.

Jornades Andreu Nin

Primera pàgina del díptic de les jornades sobre la figura de l'Andreu Nin on es reproduceix una carta de milicians de Constantí procedent del nostre Arxiu.

7. Les digitalitzacions

Un any de transició

El 2008 ha estat un any de transició. El web de l'arxiu permet accedir als llibres d'actes del Ple de l'Ajuntament del segle XIX i bona part del XX i a la totalitat del fons documental del Sindicat Agrícola de Treballadors del Camp de Constantí ja que es van digitalitzar en anys anteriors amb la finalitat de facilitar-ne l'accés. Va ser una feina pionera, en certa manera, però la velocitat amb la qual avancen els equipaments informàtics i els criteris en la digitalització han fet que en només cinc anys hagin quedat una mica obsolets, insuficients d'acord amb els estàndards actuals. En aquest punt, s'ha considerat oportú introduir algunes millores. D'altra banda, és evident que el futur dels arxius passa de manera inequívoca per l'edició digital dels seus fons i, en aquest sentit, s'ha optat d'una doble línia d'actuació: en uns casos, l'adhesió a projectes de digitalització més amplis que impulsin les altres administracions i, en altres, la pròpia digitalització.

El projecte del Ministeri de Cultura

A començaments d'any, l'Arxiu i la Biblioteca Municipals treballen plegats per participar en un projecte de la Subdirecció General de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya referit a la digitalització del patrimoni bibliogràfic d'àmbit local i que subvenciona el Ministeri de Cultura.

L'objectiu d'aquest projecte és:

a) La creació de recursos digitals mitjançant la digitalització de materials que formin part del Patrimoni Bibliogràfic o, en general, de publicacions d'interès cultural, educatiu, científic o informatiu així com l'assignació de les dades i metadades que codifiquin les seves descripcions i permetin la seva càrrega en un reposador OAI definit conforme a les especificacions "The Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting" en la seva última versió en el moment de la publicació de la concessió dels ajuts al Butlletí Oficial de l'Estat. Tot el procés de creació de recursos digitals s'ajustarà a l'especificat als apèndixs A i

B de les "Directrius per a projectes de digitalització de col·leccions i fons de domini públic, en particular per a aquells custodiats en biblioteques i arxius".

b) La transformació dels recursos digitals existents en recursos digitals accessibles, és a dir, subjectes a la norma ISO 15836 (Dublin Core) en un repositori OAI a l'objecte d'incrementar la visibilitat i accessibilitat d'aquests recursos digitals.

A Constantí, es troben en aquesta situació revistes com les diverses etapes dels butlletins municipals, els "Estudis de Constantí" o la "Fulla Parroquial" de Mossèn Bergadà i els primers llibres editats pel Sindicat Agrícola.

A començaments de 2009 es va conèixer que el Ministeri destinarà uns 4000 euros per digitalitzar les obres bibliogràfiques d'àmbit local de Constantí i demana a l'Ajuntament la relació dels títols concrets i la gestió amb les entitats dels permisos oportuns.

Les digitalitzacions internes

Un altre servei que presta l'arxiu és el de digitalitzar els propis documents o, fins i tot, dels fons aliens deixats en préstec amb l'objectiu de crear, d'alguna manera, unes còpies i difondre-les, sense que el propietari perdi el seu original. És evident que els documents editats en suport digital veuen amplificada la seva difusió i permeten consultar-los a persones que mai no podrien acostar-se a l'arxiu ja sigui per incompatibilitat d'horari o bé per residir fora del municipi.

Fins al moment, el servei de digitalització s'havia efectuat amb un escàner de taula. Les imatges resultants tenien una qualitat acceptable, però el procediment tenia algunes limitacions: la primera, el tamany relativament petit que només acceptava formats de DIN A4, com a màxim –els format foli ja no hi cabia-; la segona, la lentitud desesperant amb la qual capturava cada imatge i, en darrer lloc, el fet d'obligar a girar els documents i, si es tractava de llibres, doncs forçava la part interna del relligat.

A finals del 2008 s'ha començat a treballar en la posada en marxa d'una senzilla –i artesanal- estació de digitalització que consistirà en la compra d'alguns complements –dues làmpares fluorescents, una plataforma per subjectar la càmera digital, etc.- i continuar, millorant-lo, amb el sistema emprat des de finals del 2006.

8. Difusió

La política de difusió lligada en major o menor mesura a les activitats de l'arxiu i, sobretot, a la divulgació del patrimoni documental de Constantí, es va sistematitzant i consolidant, de manera progressiva, any rere any. Consta, principalment, de tres eines bàsiques: la memòria anual, la monografia històrica de la col·lecció "Història general de Constantí" i el butlletí "Documents de Constantí". Finalment, dediquem un apartat especial al web de l'Arxiu perquè durant el 2008 s'ha modificat completament.

La Memòria Anual 2007

A començaments del 2008 es posa en marxa l'aparició de la memòria anual. En realitat, no és la primera vegada que es fa una memòria perquè des del 2003 se'n feia però ara amb un format ben diferent.

Els primers anys la memòria estava constituïda per un parell de fulls amb el llistat de les activitats portades a terme però sense cap explicació, només el titular i ja està. La difusió era molt reduïda. A partir del 2008 la memòria s'eixampla en extensió, passa de les dues o tres pàgines a les 67. El titular de cada actuació s'acompanya d'una explicació que ocupa dos o tres pàgines i de força il·lustracions.

L'aspecte més rellevant, però, és que la memòria esdevé una eina que permet la construcció d'un imaginari sobre l'àmbit competencial i d'actuació del servei d'arxiu, un àmbit que va des de la gestió dels dipòsits de la documentació, d'una banda, a la difusió del patrimoni documental, de l'altra, i entremig, la implantació del Sistema de Gestió Documental.

La "Memòria 2007", la primera que es redacta amb aquest format més extens, recull l'inici de les actuacions de millora dels dipòsits de la documentació amb la retirada dels objectes impropis i amb la col·locació de les prestatgeries mòbils compactes, el que ha suposat un notable increment de la superfície útil d'instal·lació. En segon lloc, es parla de l'ingrés de nous fons documentals:

"Memòria 2007"
Coberta de la memòria anual de l'Arxiu (2008)

a) La primera remesa del fons particular del Dr. Miquel Aleu, famós metge i erudit local.

b) Còpia de fotografies de milicians de Constantí i Palafrugell fetes durant la Guerra Civil.

c) Un exemplar original del llibre de Mn. Sabater: “Historia de la Vila de Constantí” de l'any 1888.

En segon lloc, la memòria recull l'inici de la implantació del Sistema de Gestió Documental, el que suposa la racionalització del procés de creació i circulació dels documents, de manera global, des de l'inici del tràmit, a les oficines, fins a la conservació última de l'expedient a l'Arxiu Històric.

Finalment, en l'apartat de difusió, es comentava la posada en marxa d'una col·lecció de llibres monogràfics sobre la Història de Constantí -de la qual ja es va presentar el primer volum dedicat a la II República- i el projecte de digitalització de documents antics.

La difusió de la memòria es fa en suport paper, amb exemplars que es poden consultar a l'Arxiu i la Biblioteca Municipal, i en suport digital, amb un fitxer en pdf que està penjat als webs de l'Ajuntament i l'Arxiu Municipal.

Surt el butlletí “Documents de Constantí”

“Documents de Constantí” es comença a publicar a partir d'octubre de 2008. Consta d'una fulla de 40 x 20 cm, impresa per les dues cares, i plegada en forma de quadríptic. Amb una periodicitat semestral, pretén fer arribar al gran públic totes les iniciatives lligades a la recuperació, conservació i divulgació del patrimoni documental de Constantí, tant les que promou l'Ajuntament com les de les entitats o els particulars.

Cada número és monogràfic. El primer es titula “El patrimoni documental” i ofereix una explicació divulgativa sobre el procés que segueix un fons documental a l'arxiu, des del seu ingrés fins a les activitats de recuperació de la memòria històrica, a partir de quatre grans eixos: recuperació, conservació, investigació i divulgació. Tant els textos com les imatges estan referits a l'àmbit de Constantí i estan pensats per arribar al gran públic. Aquí hi ha el text de la part principal que remet a la funció de l'Ajuntament en l'àmbit de la recuperació i la difusió del patrimoni documental.

“Els documents conformen la memòria històrica, una mena de base de dades immensa sobre el passat amb informacions sobre les cases, els oficis, les festes, la cultura, l'ensenyament, l'urbanisme, el paisatge... Quan volem conèixer la nostra història hem d'acudir als documents.

Documents de Constantí
Anvers del primer número del butlletí “Documents de Constantí” (2008)

El patrimoni documental, en concret, està constituït per la documentació de qualsevol època generada o rebuda per totes les administracions públiques; la de més de 40 anys en els cas de les entitats o empreses privades si desenvolupen la seva activitat al municipi i, finalment, passats 100 anys, la de qualsevol particular si té un vincle amb el poble.

L'Ajuntament té la missió de vetllar per la integritat del patrimoni documental del municipi i per la seva protecció i recuperació. I amb aquesta finalitat posa els seus mitjans –instal·lacions, personal, recursos econòmics, assessorament, etc.- al servei dels ciutadans, les entitats i les empreses del poble per donar-los un cop de mà en favor de la preservació d'aquest patrimoni de tal manera que ja no es perdin més papers antics i que puguin llegar-los a les generacions futures.”

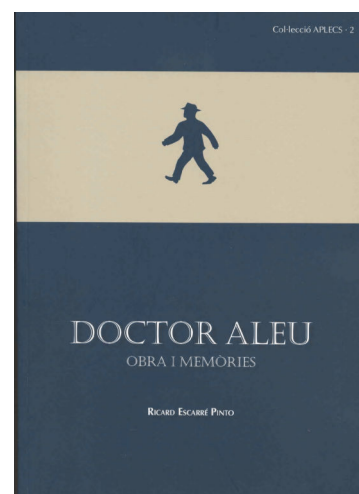
Llibre del Dr. Aleu

Es consolida la col·lecció de llibres que edita l'Ajuntament sobre la Història General de Constantí amb la publicació del segon volum que és a càrrec de l'investigador Ricard Escarré i porta per títol “Doctor Aleu. Obra i memòries”.

El llibre recull les memòries i una part de l'obra no publicada del Dr. Miquel Aleu, popular metge i erudit local. La seva vinculació amb Constantí es remunta a la infància (va néixer el 7 de juny de 1910). Encara que marxaria del poble amb 10 anys, conserva un record increïble de com era el municipi fa cent anys, ple de detalls i anècdotes. Després, la seva vida inquieta el porta a estudiar medicina, desenvolupar la feina de metge durant dècades i ocupar diversos càrrecs polítics o culturals de certa importància, com una regidoria a l'Ajuntament de Tarragona o la presidència de la Reial Societat Arqueològica Tarraco-nense.

A banda, el doctor Aleu ha demostrat una enorme curiositat per investigar tota mena d'aspectes lligats a la història local, el costumari popular, l'onomàstica, el patrimoni arqueològic i monumental, la sàtira política i també per participar en diferents mitjans de comunicació escrits i àudio-visuals. A més, la major part de les seves recerques les ha divulgat en una vasta col·lecció de llibrets, alguns dels quals havien estat publicats als *Estudis de Constantí*, mentre la gran majoria, però, restava inèdita.

El llibre és força interessant per la traça de Ricard Escarré en deixar fluir plàcidament els records del Doctor Aleu i per recollir una part del millor de la seva vida, plena d'anècdotes amb gent coneguda -com Antoni Gaudí o la família del president Companys- i d'altra que no ho és tant però que reflecteixen el tarannà humanitari del biografiat. En particular, són molt notables els apartats dedicats als estudis universitaris

Història General de Constantí
Coberta del llibre de Ricard Escarré: *Doctor Aleu. Obra i memòries*, editat per l'Ajuntament de Constantí (2008).

